

Sygn. akt II CSK 585/11

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 czerwca 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Henryk Pietrkowski (przewodniczący)

SSN Józef Frąckowiak (sprawozdawca)

SSN Anna Kozłowska

w sprawie z powództwa P. P.

przeciwko B.Towarzystwu Funduszy Inwestycyjnych

Spółce Akcyjnej w P.

o stwierdzenie nieważności uchwał ewentualnie o ich uchylenie ,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 15 czerwca 2012 r.,

skargi kasacyjnej powoda

od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 17 marca 2011 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i orzeczenia o
kosztach postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Zaskarżonym przez powoda P. P. wyrokiem z dnia 17 maja 2011 r. Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony przez powoda i pozwanego B. Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA w P. wyrok Sądu Okręgowego z dnia 29 września 2010 r. w ten sposób, że oddalił także powództwo o stwierdzenie nieważności lub uchylenie uchwał nr 3 i 4 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia B. Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych S.A. w P. z dnia 13 listopada 2009 r., oddalił apelację powoda oraz orzekł o kosztach postępowania. W sprawie tej ustalono co następuje.

W okresie od 1998 r. do 31 października 2009 r. powód był zatrudniony w B. Towarzystwie Funduszy Inwestycyjnych Spółce Akcyjnej w P., w tym od listopada 1998 r. na stanowisku kierowniczym. W dniu 7 lipca 2006 r. Walne Zgromadzenie pozwanej Spółki podjęło uchwałę, na podstawie której w pozwanej Spółce wprowadzony został trzyletni Program Motywacyjny rozpoczynający się w 2006 r. Program Motywacyjny był adresowany do członków wyższej kadry zarządzającej Spółki istotnie przyczyniających się do wzrostu jej wartości. Dniem zakończenia Programu była data odbycia Walnego Zgromadzenia Spółki, które zatwierdziło sprawozdanie finansowe za ostatni rok z 3 letniego okresu obowiązywania Programu Motywacyjnego. Ramy Programu Motywacyjnego wyznaczały: a/ uchwała, b/ regulamin, c/ umowa - pkt II ppkt 2.2.1 regulaminu.

W dniu 8 sierpnia 2006 r. powód i pozwany zawarły umowę udziału w Programie Motywacyjnym, w której zgodnie oświadczyły, że integralną częścią umowy miał być regulamin Programu Motywacyjnego dla członków wyższej kadry zarządzającej pozwanej spółki, przyjęty uchwałą Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Spółki. W zakresie nieuregulowanym w umowie zastosowanie miały znaleźć postanowienia regulamin. Pozwana spółka zobowiązała się w tej umowie do złożenia wobec uczestnika programu trzech kolejnych ofert objęcia akcji Spółki (odpowiednio w latach 2006, 2007 i 2008) w zamian za wkłady pieniężne, na warunkach określonych w umowie i regulaminie oraz ustalenie ograniczeń

w obrocie akcjami objętymi przez uczestnika Programu w ramach Programu Motywacyjnego oraz zasad ich zbywania.

Przez akcje rozumiano akcje Spółki pozbawione prawa wykonywania głosu (akcje nieme) będące jednocześnie akcjami uprzywilejowanymi, co do dywidendy w ten sposób, że przyznawały prawo do dywidendy w wysokości o 1% większej niż dywidenda przeznaczona do wypłaty akcjonariuszom uprawnionym z akcji nieuprzywilejowanych, z tym że uprawnienie do wypłaty nieuprzywilejowanej dywidendy miało powstać z dniem 1 stycznia 2017 r. Akcje miały być obejmowane przez Uczestnika Programu w zamian za wkłady pieniężne po cenie emisyjnej akcji.

Umowę z dnia 8 sierpnia 2006 r. sporządził pozwany. Zgodnie z literalną treścią § 9 ust. 1 a umowy - umowa automatycznie wygasła, bez potrzeby składania przez którąkolwiek ze stron jakichkolwiek oświadczeń, z chwilą ustania funkcji członka zarządu Spółki. Zgodnym zamiarem stron było wprowadzenie do umowy postanowienia, które przewidywałoby jej wygaśnięcie, bez potrzeby składania przez którąkolwiek ze stron jakichkolwiek oświadczeń, z chwilą ustania pełnienia przez powoda funkcji osoby zarządzającej oznaczonymi funduszami inwestycyjnymi i ustania stosunku pracy pomiędzy nim a pozwanym.

Na podstawie ofert nabycia akcji złożonych przez Spółkę oraz złożonych przez powoda w odpowiedzi na nie oświadczeń o przyjęciu, powód nabył akcji serii D w liczbie 741, serii E w liczbie 148 oraz serii F w liczbie 56 za łączną kwotę 127 400 zł. Z tytułu akcji niemych nabytych w ramach Programu Motywacyjnego powód w latach 2007-2009 otrzymał dywidendę w kwocie 2 808 596,29 zł.

W dniu 20 lipca 2009 r. powód złożył pozwanej Spółce oświadczenie o wypowiedzeniu stosunku pracy ze skutkiem na dzień 31 października 2009 r. Powód został od dnia 31 sierpnia 2009 r. do dnia 31 października 2009 r. zwolniony z obowiązku świadczenia pracy na rzecz pozwanej spółki. Tym samym w sierpniu 2009 r. utracił status kluczowego zarządzającego inwestycjami w rozumieniu Regulaminu.

Spółka doręczyła powodowi zaproszenie na Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy pozwanej Spółki w dniu 23 października 2009 r. Na Zgromadzeniu tym podjęło uchwałę nr 2 w sprawie zmiany Regulaminu Programu Motywacyjnego dla członków zarządzającej spółki B. Towarzystwa

Funduszy Inwestycyjnych Spółka Akcyjna w P. Obecny na zgromadzeniu pełnomocnik powoda, na podstawie art. 422 § 2 pkt 2 k.s.h. wniósł o zaprotokołowanie sprzeciwu przeciwko powzięciu uchwały nr 2 motywując to tym, że jest ona sprzeczna z prawem, ma na celu pokrzywdzenie akcjonariuszy oraz narusza dobre obyczaje.

W dniu 13 listopada 2009 r. odbyło się Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy pozwanej Spółki, na którym zostały podjęte m.in. - uchwała nr 3 w sprawie umorzenia akcji własnych spółki oraz uchwałę nr 4 w sprawie obniżenia kapitału zakładowego spółki. Za powzięciem uchwał nr 3 i 4 głosował jedyny uprawniony do głosowania akcjonariusz pozwanego - spółka pod firmą B. A. Management Spółka Akcyjna w P. Powód nie został powiadomiony przez pozwaną Spółkę o Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu Spółki z dnia 13 listopada 2009 r.

Z tytułu odkupienia od powoda akcji kolejnych emisji (DEF), powód otrzymał od pozwanej Spółki kwotę 517 298,62 zł. Po objęciu akcji kolejnych emisji (DEF) powodowi nie zostały wydane przez pozwaną Spółkę dokumenty akcji.

Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy pozwanej Spółki w dniu 19 marca 2009 r. podjęło uchwałę w sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego za 2008 r. Z dniem odbycia Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy zakończył funkcjonowanie Program Motywacyjny przewidziany na lata 2006, 2007, 2008.

Pozwem z dnia 23 listopada 2009 r. wniesionym przeciwko B. Towarzystwu Funduszy Inwestycyjnych S.A. w P. P. P. domagał się stwierdzenia nieważności, ewentualnie uchylenia uchwał: 1) nr 2 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia B. Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych Spółki Akcyjnej w P. z dnia 23 października 2009 r. w sprawie zmiany Regulaminu Programu Motywacyjnego dla członków wyższej kadry zarządzającej spółki B. Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych Spółka Akcyjna w P., 2) nr 3 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia B. Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych Spółki Akcyjnej w P. z dnia 13 listopada 2009 r. w sprawie umorzenia akcji spółki, 3) nr 4 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia B. Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych Spółki Akcyjnej w P. z dnia 13 listopada 2009 r. w sprawie obniżenia kapitału zakładowego spółki.

Z kolei w pozwie z dnia 23 października 2009 r. powód domagał się nakazania pozwanemu złożenia oświadczeń woli, których treścią są dane

wymagane przez przepis art. 328 § 1 i 2 k.s.h. Ponadto powód domagał się nakazania pozwanemu wydania dokumentów akcyjnych w postaci zbiorowych akcji imiennych niemych B. Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych S.A. w P. zawierających wyżej wymienione oświadczenia woli, opatrzonych pieczęcią spółki oraz podpisem Zarządu zgodnie z treścią art. 328 § 2 k.s.h.

Wyrokiem z dnia 29 września 2010 r. Sąd Okręgowy w sprawie – sygn. [...] oddalił powództwo o stwierdzenie nieważności uchwały nr 2 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia B. Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA z 23 października 2009 r. i o uchylenie tejże uchwały, natomiast stwierdził nieważność uchwał nr 3 i 4 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia B. Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA z 13 listopada 2009 r. i orzekł o kosztach procesu, natomiast w sprawie – sygn. [...] oddalił powództwo w całości i orzekł o kosztach procesu.

Rozpoznający sprawę, na skutek apelacji powoda, Sąd Apelacyjny uznał za trafne stanowisko Sądu Okręgowego, że zaskarżona uchwała nr 2 z 23 października 2009 r. w sprawie zmiany regulaminu Programu Motywacyjnego dla członków wyższej kadry zarządzającej nie jest sprzeczna z prawem. W odniesieniu do treści § 1 pkt V ppkt 5.2 uchwała nr 2 zapewniła jedynie uproszczony sposób przejścia praw z akcji na rzecz pozwanej spółki z chwilą ziszczenia się przewidzianych w niej okoliczności. Zgodnie z § 1 pkt V ppkt 5.2 w momencie utraty statusu uczestnika z przyczyn o których mowa w pkt 5.1 a-c prawa z akcji przechodziły na spółkę, za cenę odpowiadającą wartości księgowej tych akcji.

Powód w apelacji stwierdził, że przestał być kluczowym zarządzającym inwestycjami w rozumieniu Regulaminu Motywacyjnego najpóźniej z dniem zakończenia Programu Motywacyjnego, to jest z dniem 19 marca 2009 r. Prowadzi to do oczywistego wniosku, że najpóźniej z dniem 19 marca 2009 r. powód utracił przymiot uczestnika Programu Motywacyjnego, ponieważ w tym dniu wygasła umowa udziału w Programie Motywacyjnym z 8 sierpnia 2006 r. Przeprowadzona wykładnia § 9 ust. 1 a umowy zakłada bowiem, że umowa automatycznie wygasa, gdy powód zaprzestanie pełnienia funkcji kluczowego zarządzającego. Z kolei wygaśnięcie umowy prowadzi do utraty statusu uczestnika Programu Motywacyjnego.

A zatem powód w apelacji poszedł dalej niż Sąd pierwszej instancji, który uznał że powód utracił przymiot uczestnika Programu Motywacyjnego z dniem 31 października 2009 r., to jest z dniem ustania stosunku pracy powoda z pozwanym. Wygaśnięcie umowy uczestnictwa w Programie Motywacyjnym miało kluczowe znaczenie w sprawie i dlatego wykładnia umowy prowadząca do ustalenia, że umowa automatycznie wygasa z chwilą zaprzestania pełnienia funkcji kluczowego zarządzającego przez powoda, a nie tylko funkcji członka zarządu spółki, była tak istotna.

Wygaśnięcie umowy z dniem 19 marca 2009 r. (w tym dniu powód zaprzestał pełnienia funkcji kluczowego zarządzającego) miało zasadnicze skutki, ponieważ oznaczało utratę statusu uczestnika Programu Motywacyjnego przez powoda. Warto w tym miejscu podkreślić, że zgodnie ze starym brzmieniem Regulaminu, osoba fizyczna traci uprawnienia uczestnika jeżeli po pierwsze utraci właściwości definiujące ją jako uczestnika, po drugie wygaśnie umowa. Oba zdarzenia zgodnie ze stanowiskiem powoda nastąpiły w dniu 19 marca 2009 r.

Rację ma Sąd pierwszej instancji, wiążąc status uczestnika Programu Motywacyjnego i kluczowego zarządzającego inwestycjami z istnieniem stosunku pracy - zatrudnienia w pozwanej spółce. Rację ma też pozwany, że rzeczywistą intencją stron przy zawarciu umowy z 8 sierpnia 2006 r. było udostępnienie powodowi akcji najdalej na okres zatrudnienia u pozwanego, ponieważ powód podpisując umowę był świadomy, że otrzymuje akcje najwyżej na okres pracy u pozwanego, a precyzyjniej rzecz ujmując posiadania statusu uczestnika Programu Motywacyjnego. Tylko posiadanie statusu uczestnika Programu Motywacyjnego mogło zapewnić silniejsze związanie, lojalność i identyfikację uczestnika ze spółką oraz motywowanie do efektywniejszej pracy. Przede wszystkim jednak było to celem zawarcia umowy udziału w Programie Motywacyjnym.

Nie można też zgodzić się ze skarżącym, że została naruszona ochrona praw nabytych, ponieważ wygaśnięcie umowy z 8 sierpnia 2006 r. zobowiązywało uczestnika Programu do niezwłocznego - w terminie 7 dni roboczych przeniesienia praw z akcji na rzecz dotychczasowego akcjonariusza Spółki - spółkę B. A. Management SA lub na rzecz spółki i to po cenie odpowiadającej wartości

księgowej. Zmiana w nowym Regulaminie polegała tylko na tym, że prawa z akcji przechodzą automatycznie na rzecz wyżej wymienionych podmiotów z chwilą utraty statusu uczestnika Programu, także po cenie odpowiadającej ich wartości księgowej. A zatem w jednym i drugim przypadku przejście praw z akcji jest związane z utratą statusu uczestnika Programu - ponieważ wygaśnięcie umowy do tego prowadziło i to za taką samą cenę (wartość księgowa akcji). Doszło w ten sposób, tylko do uproszczenia procedury, a nie utraty praw, ponieważ już umowa nakazywała powodowi natychmiastowe przeniesienie praw z akcji na pozwaną spółkę. Co więcej, już w umowie zastrzeżono dla uczestników Programu Motywacyjnego automatyczne przejście praw z akcji, tyle że w razie spełnienia innych przesłanek (§ 10 ust. 2 umowy). Tym bardziej zatem sytuacja prawna powoda nie uległa zasadniczym zmianom, z chwilą wejścia w życie nowego Regulaminu, który rozciągnął automatyczną utratę praw z akcji na wszystkie przypadki utraty statusu uczestnika Programu.

Zaskarżona uchwała nr 2 nie jest również nieważna na skutek sprzeczności z wymienionymi przez powoda przepisami, to jest art. 362 § 1 pkt 5 k.s.h. w zw. z art. 359 § 1 zd. 2 k.s.h., art. 339 k.s.h., art. 354 § 1 k.c. oraz art. 140 k.c. w zw. z art. 2 zd. 2 k.s.h. Nietrafny jest pogląd, że przepisy art. 362 § 1 pkt 5 w zw. z art. 359 § 1 zd. 2 k.s.h. zostały naruszone w ten sposób, że Sąd Okręgowy przyjął, iż przewidują umorzenie akcji bez zgody akcjonariusza oraz za wynagrodzeniem ustalonym jednostronnie przez pozwaną spółkę, bez udziału akcjonariusza. Zaskarżona uchwała, nie powodując istotnej zmiany treści wiążących strony stosunków prawnych doprecyzowała jedynie przesłanki wygaśnięcia umowy w związku z utratą statusu uczestnika Programu Motywacyjnego i ujednoliciła zasady nabywania akcji przez spółkę w ten sposób, że w każdym przypadku zakończenia Programu Motywacyjnego przez jego uczestnika prawa z akcji przechodzą na rzecz pozwanej spółki z zachowaniem zasady, że spółka nabywa te akcje za cenę odpowiadającą ich wartości księgowej.

Z kolei co do art. 339 k.s.h., to jak słusznie zauważył pozwany uchwała w ogóle nie regulowała techniczno-prawnych aspektów przeniesienia akcji, a przepis ten dotyczy wyłącznie techniki przenoszenia dokumentów akcji, a nie akcji w znaczeniu praw udziałowych. W przedmiotowej sprawie dokumenty akcji

nabytych przez powoda w ogóle nie były sporządzone, a akcje te jako akcje imienne, były odnotowane w księdze akcyjnej.

Natomiast art. 354 k.c. dotyczy sposobu wykonywania zobowiązania przez strony, a nie czynników kształtowania jego treści, do których należy Regulamin. Zmiana Regulaminu nie może być kwalifikowana jako niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania. Uprawnienie do zmiany treści regulaminu lub innego wzorca kształtującego stosunki prawne o charakterze ciągłym wynika z art. 384¹ k.c. W razie wprowadzenia nowego wzorca umownego w czasie trwania stosunku prawnego, wiąże on drugą stronę, jeżeli zostały zachowane wymagania określone w art. 384 k.c., a strona nie wypowiedziała umowy w najbliższym terminie wypowiedzenia.

Chybione są także twierdzenia powoda, że uchwała nr 2 z 23 października 2009 r. kwalifikuje się do uchylenia, ze względu na sprzeczność z dobrymi obyczajami lub godzenie w interesy spółki albo z uwagi na pokrzywdzenie akcjonariusza. Należy się zgodzić z Sądem pierwszej instancji, że zaskarżona uchwała nie naruszyła dobrych obyczajów. Sprzeczność uchwały z dobrymi obyczajami, o których mowa w art. 422 § 2 k.s.h. może mieć miejsce wówczas, gdy w obrocie handlowym może być uznana za nieetyczną, przy czym chodzi tu nie o ocenę z punktu widzenia etyki przeciętnego, uczciwego człowieka, lecz zapewnienie niezakłóconego funkcjonowania spółki pod względem ekonomicznym. Dlatego w tym wypadku trudno uznać, że uchwała zmieniająca Regulamin Programu Motywacyjnego w jakikolwiek sposób mogła naruszać dobre obyczaje.

Uchwała nr 2 nie mogła też pokrzywdzić powoda, ponieważ jak słusznie zauważył Sąd Okręgowy, jej treść nie różniła się od treści zawartej przez strony umowy z 8 sierpnia 2006 r. Nawet bowiem bez powzięcia uchwały powód - na skutek utraty statusu uczestnika Programu Motywacyjnego - był zobowiązany do natychmiastowego przeniesienia na pozwaną spółkę praw z akcji za cenę odpowiadającą ich wartości księgowej. Dlatego niezrozumiałe jest stanowisko powoda, że został pokrzywdzony ponieważ w dniu 3 listopada 2009 r. otrzymał od pozwanej spółki tytułem utraty statusu uczestnika Programu Motywacyjnego kwotę 471 800,65 zł (wartość księgowa akcji) a nie 4.500.000 zł (wartość rynkowa akcji).

Zdaniem Sądu II instancji nie ma podstaw do kwestionowania wyroku Sądu Okręgowego w zakresie, w którym oddał on żądanie stwierdzenia przez Sąd na podstawie art. 64 k.c. obowiązku złożenia przez pozwaną spółkę oznaczonych w pozwie oświadczeń woli w celu realizacji przewidzianego w art. 328 § 5 k.s.h. roszczenia o wydanie dokumentów akcji. Dokumenty akcji objętych przez powoda w ramach Programu Motywacyjnego nigdy nie zostały fizycznie sporządzone i nie istniały jako rzeczy mogące stanowić przedmiot roszczenia windykacyjnego.

Nadto zgodnie z umową na powodzie ciążył obowiązek bezzwłocznego przeniesienia akcji na rzecz spółki, a w myśl zmienionego Regulaminu posiadane przez powoda akcje przeszły na spółkę. Nadto należy się zgodzić ze skarżącym, że roszczenie o wydanie dokumentów akcji nie może być dochodzone w trybie art. 64 k.c., ponieważ wystawienie akcji jako papieru wartościowego jest czynnością techniczną a nie czynnością prawną (oświadczeniem woli), do której mógłby mieć zastosowanie art. 64 k.c.

Sąd pierwszej instancji stwierdził nieważność uchwał nr 3 i 4 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia B. Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych SA uznając, że powód wbrew ciążącemu na nim obowiązkowi nie przeniósł na pozwaną spółkę praw z akcji, a pozwana spółka nie skorzystała z możliwości zastąpienia oświadczenia woli powoda orzeczeniem sądu stwierdzającym taki obowiązek w oparciu o art. 64 k.c. Stanowisko Sądu Okręgowego jest chybione, a przede wszystkim niekonsekwentne, skoro oddalił powództwo o stwierdzenie nieważności uchwały nr 2. Z chwilą utraty statusu uczestnika Programu Motywacyjnego przez powoda, prawa do akcji przeszły na pozwaną spółkę, co oznacza że w tym momencie stały się własnością spółki, bez potrzeby dokonywania jakichkolwiek dalszych czynności. Jest to sprzeczne z twierdzeniem Sądu pierwszej instancji, że powód powinien przenieść prawa z akcji na rzecz pozwanej spółki. Tak różna ocena skutków tego samego zdarzenia jest niezrozumiała. Gdyby Sąd Okręgowy konsekwentnie przyjął, że z chwilą utraty przez powoda statusu uczestnika Programu Motywacyjnego ziściła się przesłanka pkt 5.1 a-c Regulaminu powodująca przejście praw z akcji na spółkę, to nie byłoby podstaw do kwestionowania zgodności z prawem uchwał nr 3 i 4.

Nie doszło też do naruszenia art. 402 § 3 k.s.h. w zw. z art. 401 § 2 zd. I k.s.h., art. 341 § 4 k.s.h. w zw. z art. 343 § 1 k.s.h. ponieważ nie było potrzeby powiadamiania powoda o nadzwyczajnym walnym zgromadzeniu wyznaczonym na dzień 13 listopada 2009 r. skoro powód wcześniej utracił przymiot akcjonariusza.

W skardze kasacyjnej powód zarzucił: 1. Naruszenie prawa materialnego, tj. art. 2 Konstytucji RP, 2) art. 425 k.s.h., art. 362 § 1 k.s.h., art. 362 § 1 pkt 5 k.s.h.; art. 339 k.s.h., art. 359 §§ 1,2,5,6 k.s.h., art. 418 k.s.h., 359 § 1 k.s.h. w zw. z art. 362 § 1 pkt 5 k.s.h., art. 360 § 1 k.s.h., art. 360 § 1 k.s.h. w zw. z art. 398 k.s.h. i art. 402 k.s.h., art. 328 § 5 k.s.h., art. 422 k.s.h.; 3) art. 384¹ k.c. w zw. z art. 385 § 1 k.c., art. 65 k.c. w zw. z § 10 ust. 1 Umowy Udziału w Programie Motywacyjnym z dnia 8 sierpnia 2006 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W zaskarżonym wyroku Sąd Apelacyjny wskazując, że w umowie z 8 sierpnia 2006 r. zawartej pomiędzy powodem i pozwanym nazwanej Umową udziału w Programie Motywacyjnym, powód wyraził zgodę na niezwłoczne – w terminie 7 dni roboczych przeniesienie praw z akcji w razie utraty statusu uczestnika Programu, uznał, że tym samym zgodził się on na automatyczne przejście jego praw z akcji na powodowa spółkę. Wychodząc z takiego założenia Sąd Apelacyjny uznał w konsekwencji, że uchwała nr 2 walnego zgromadzenia powodowej spółki z dnia 23 października 2009 r., zmieniająca Regulamin Programu Motywacyjnego dla członków wyższej kadry zarządzającej spółki B. Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych Spółka Akcyjna w P., nie była sprzeczna z przepisami prawa, wskazywanymi przez powoda, ani z dobrymi obyczajami i nie naruszała interesu powoda, gdyż uchwała ta tylko upraszczała procedurę przejścia prawa z akcji z powoda na pozwaną spółkę, a nie pozbawiała go jakichkolwiek praw.

Powód w skardze kasacyjnej, podniósł zarzut naruszenia art. 65 k.c. wskazując, że Sąd Apelacyjny nie uwzględnił jednoznacznych postanowień tej umowy, a przede wszystkim stanowiącego jej integralną część Regulaminu w pierwotnej wersji, które zapewniały powodowi nabycie prawa do akcji uprzywilejowanych i nie przewidywały utraty prawa z akcji poprzez automatyczne przejście ich na spółkę z chwilą wygaśnięcia stosunku pracy pomiędzy powodem a spółką. Zarzut ten zasługuje na uwzględnienie.

Trafnie Sąd Apelacyjny ustali, że wolą stron umowy z 8 sierpnia 2006 r. było związanie statusu uczestnika Programu Motywacyjnego z jego zatrudnieniem w powodowej spółce na określonym stanowisku. Nie budzi też wątpliwości ustalenie Sądu Apelacyjnego, że do powoda, jako kluczowego zarządzającego inwestycjami, stosować należy te postanowienia umowy, które dotyczą członków zarządu. Chociaż wprost nie zawierają tego postanowienia umowy, to z jej celu wynika, że tylko takie jej rozumienie pozwoli na realizację celu umowy, którym było silniejsze związanie, lojalność i identyfikację uczestników Programu ze spółką. Natomiast brak podstaw do tak daleko idącego wniosku, że powód wyrażając w umowie z dnia 8 sierpnia 2006 r., zgodę na przeniesienie prawa z akcji nabytych w ramach Programu w sytuacji określonej w § 9 ust. 1 pkt 1, tym samym wyraził zgodę na automatyczne przejście tych praw na spółkę, zawsze gdy ustaje pomiędzy nim a spółką, stosunek zatrudnienia. Regulamin, stanowiący integralną część umowy, w swojej pierwotnej wersji przewidywał utratę uprawnień Uczestnika, między innymi w razie gdy przed dniem Zakończenia Programu wygaśnie umowa łącząca powoda ze spółką (§ 5 ust. 2). Bezspornym jest, że Program wygał w dniu 19 marca 2009 r. Bezspornym jest także, że stosunek pracy powoda z pozwaną spółką ustał w dniu 31 października 2009 r., czyli już po dniu Zakończenia Programu. Skoro w § 5 ust. 3 Regulaminu w jego pierwotnej wersji wyraźnie przewidziano, że nawet utrata statusu Uczestnika Programu nie prowadzi do pozbawienia praw z akcji nabytych przed wystąpienie zdarzenia powodującego utratę statusu Uczestnika, to wolą stron było pozbawienie praw z akcji Uczestnika Programu tylko w sytuacji, gdy wygała umowa łącząca go ze spółką, przed dniem zakończenia Programu. Takie rozumienie obowiązku przeniesienia na spółkę akcji nabytych w ramach Programu potwierdza definicja akcji zawarta w Regulaminie, w której przewiduje się, że uprawnienie do wypłaty uprzywilejowanej dywidendy powstanie dopiero z dniem 1 stycznia 2017 r. Strony umowy z dnia 8 sierpnia 2006 r. przewidywały więc, że akcje nabyte w ramach Programu jego uczestnicy zachowają także po zakończeniu Programu. Wobec tego w umowie z dnia 8 sierpnia 2006 r., powód wyraził tylko zgodę na to, że przeniesie na spółkę prawa z nabytych w ramach Programu akcji w ciągu 7 dni, w razie jeżeli łącząca go ze spółką umowa wygaśnie przed dniem zakończenia Programu. Skoro zaś

z ustaleń Sądu Apelacyjnego wynika, że Program został zakończony 19 marca 2009 r., a stosunek pracy powoda ze spółką ustał dopiero 31 października 2009 r., to w ogóle nie powstał po stronie powoda obowiązek zwrotnego przeniesienia na spółkę praw z akcji nabytych w ramach Programu. Brak wobec tego podstaw do stwierdzenia, że zmiany Regulaminu, wprowadzone zaskarżoną przez powoda uchwałą nr 2 walnego zgromadzenia powodowej spółki z dnia 23 października 2009 r. były objęte jego wolą wyrażoną w umowie z dnia 8 sierpnia 2006 r.

Wspomniana uchwała zmieniła § 5 Regulaminu w sposób dalece odmienny od jego dotychczasowego brzmienia. Przede wszystkim zrezygnowano z postanowienia, że utrata statusu Uczestnika nie skutkuje pozbawieniem praw z akcji nabytych przed wystąpieniem zdarzenia powodującego utratę statusu uczestnika. Ponadto obowiązek przeniesienia prawa z akcji został zastąpiony mechanizmem automatycznego przejścia praw z akcji z powoda (uczestnika Programu) na spółkę. Brak podstaw w tej sytuacji do przyjęcia, że powód wyrażając zgodę na to, że przeniesie na spółkę akcje nabyte w ramach Programu w ciągu siedmiu dni o wygaśnięciu łączącej go z powodową spółką umowy, gdy nastąpi to przed dniem zakończenia Programu, wyraził tym samym zgodę na to, że nabyte w ramach Programu akcje przejdą automatycznie na spółkę zawsze, gdy ustanie stosunek pracy pomiędzy nim jako kluczowym zarządzającym funduszem inwestycyjnym, a spółką, nawet gdy nastąpi to już po zakończeniu Programu. Taka daleko idąca zmiana Regulaminu w sposób zasadniczy zmienia sytuację powoda i brak podstaw, że była objęta jego wolą wyrażoną w umowie z dnia 8 sierpnia 2006 r.

Jeżeli brak podstaw do przyjęcia, że zmiana Regulaminu dokonana uchwałą nr 2 walnego zgromadzenia pozwanej spółki w dniu 23 października 2009 r. była objęta wolą powoda, wyrażoną w umowie z dnia 8 sierpnia 2006 r., to zarzuty sprzeczności tej uchwały z przepisami kodeksu spółek handlowych, wskazanych w skardze kasacyjnej, są zasadne. Tryb automatycznego przejścia prawa z akcji należących do akcjonariusza na spółkę, sam w sobie budzi zastrzeżenia, gdyż nie przewidują go przepisy k.s.h. Zastosowanie takiego automatycznego przejścia prawa z akcji przysługujących akcjonariuszowi na spółkę można by rozważać jako umorzenie akcji za zgodą akcjonariusza, wyrażoną uprzednio, w razie zajścia

określonego zdarzenia. Skoro jednak powód jako akcjonariusz nie wyraził zgody na takie umorzenie czyli, używając określeń zawartych w zaskarżonej uchwale o zmianie Regulaminu, automatyczne przejście akcji na spółkę, uznać należy że uchwała ta pozostaje w sprzeczności zarówno z przepisami o nabywaniu własnych akcji przez spółkę (art. 362 k.s.h.), jak i z przepisami dotyczącymi przymusowego umorzenia akcji, skoro w statucie spółki nie przewidziano takiej możliwości (art. 359 k.s.h.). Zaskarżona uchwała jest także sprzeczna z art. 339 k.s.h., gdyż przewiduje tryb przenoszenia prawa z akcji bez zachowania wymogów określonych tym przepisem. Istnieją więc podstawy do stwierdzenia, że uchwała nr 2 walnego zgromadzenia pozwanej spółki z dnia 23 października 2009 r. jako sprzeczna z ustawą jest nieważna. Sąd Apelacyjny nie uwzględniając tego naruszył też art. 425 k.s.h. Skoro zasadny jest zarzut sprzeczności zaskarżonej uchwały z ustawą nie ma podstaw do rozważania zarzutów zmierzających do wykazania, że istnieją podstawy do uchylenia zaskarżonej uchwały w trybie art. 422 k.s.h., chociaż należy się zgodzić ze skarżącym, że uchwała ta niewątpliwie miała na celu pokrzywdzenie akcjonariusza i była sprzeczna z dobrymi obyczajami. Jeżeli sprzeczna z ustawą była uchwała nr 2 walnego zgromadzenia pozwanej spółki, to w konsekwencji powód dalej był akcjonariuszem pozwanej i powinien zostać zawiadomiony o walnym zgromadzeniu pozwanej spółki, które odbyło się w dniu 13 listopada 2009 r. Trafnie wobec tego Sąd Okręgowy uznał te uchwały za nieważne.

Mając na uwadze powyższe względy Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398¹⁵ k.p.c., orzekł jak w sentencji wyroku.